

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

Sayı : 04
21 Nisan 2006

İçindekiler

**Çin
AB
OECD/BİAC
ABD
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları**

***Dünya Ticaret Örgütü
(DTÖ) 2005 yılı
Küresel Ticaret
Raporu***

**ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE
ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER**

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin

A. Genel

- Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), 11 Nisan 2006 tarihinde, '2005 yılı Küresel Ticaret Raporunu' yayınlamıştır. Raporda, 2005 yılında dünya ticaretinin %6 oranında büyüdüğü, 2006 yılında ise artışın %7 oranında gerçekleşeceği öngörülmüştür. Raporda Çin'in, ihracatındaki yaklaşık %25'lik artışla, küresel ortamdaki ihracat artışına katkı sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca, Brezilya, Hindistan, Rusya ve Çin gibi yükselen ekonomilerde, hizmet sektörünün hacminin artmakla birlikte küresel anlamda paylarının az miktarda kalmaya devam ettiği belirtilmiştir.

Raporda belirtildiği üzere, Gelişme Yolundaki Ülkeler'in (GYÜ) büyüme oranları 2004'e göre azalmakla beraber güçlü bir biçimde artmaya devam etmiştir. Orta Amerika, Karayipler, Afrika ve Ortadoğu'da Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) artışı %4-5 arasında iken, Asya ülkelerinde bu oran %6.5 olarak gerçekleşmiştir. Ancak, en kaydedeğer büyüme oranları %9.9 ile Çin ve %7.1 ile Hindistan olarak belirtilmiştir.

Doğrudan yabancı sermaye yatırımları, 2005'te bir önceki yıla göre yaklaşık %30 oranında artarak 900 milyar dolar civarına ulaşmıştır. Artışın büyük bir bölümü Avrupa'daki gelişmelere bağlı olmakla birlikte, Afrika ve Ortadoğu'da büyük artışlar kaydedilmiştir. Çin, yabancı sermaye için en önemli adres olma niteliğini 2005'te de sürdürmüştür. 2005 yılında Çin'e erişen yabancı sermaye miktarı 2004'teki seviyesini koruyarak 60 milyar doları bulmuştur.

Raporda ayrıca, Avrupa ve ABD'de GSYİH'nın 2005 yılında 2004'e oranla yavaşladığı, Çin'in GSYİH'sının ise yaklaşık %10 oranında büyümeye devam ettiği belirtilmiştir. Çin'in yıllık ithalatı %11.5, ihracatı ise %25 oranında arttığı belirtilmiştir. Buna göre Çin, halen dünyanın en büyük üçüncü ihracatçı ve ithalatçı ülkesi konumundadır. Ancak ticari hizmetler sıralamasında Çin, ihracatta sekizinci ve ithalatta yedinci sırada yer almıştır. (1)

Çin'in en rekabetçi beş eyaleti belirlendi

Çin, 2006 yılının ilk çeyreğinde GSYİH'de %10.2 büyümeye

- İngiliz Financial Times Gazetesi, çokuluslu marka araştırma ve danışmanlık firması Optimor'un işbirliğine, dünyanın ilk 100 markasına ait yeni bir sıralama yayınlamıştır. Bu sıralamaya göre, China Mobile 9.2 milyar dolarlık marka değeri ile tüm sektörlerde dördüncü, telekom sektöründe ise dünyanın birinci markası olarak gösterilmiştir. Böylelikle, ilk defa, bir Çin firması ilk onda gösterilmiştir. Uzmanlar, bunun Çin firmalarının artan marka etkisinin en önemli sembolü olduğunu belirtmiştir. (2)
- Çin, önümüzdeki üç yıl içinde, Fikri Mülkiyet Hakları ihlalleri şikayetlerini değerlendirmek üzere 50 şehirde servis merkezi kuracaktır. Bu merkezler Fikri Mülkiyet Hakları ile ilgili konularda danışmanlık hizmeti vererek bu hakların korunması ile ilgili kamuoyu bilincini arttırmayı amaçlayacaktır. Çin Ticaret Bakanlığı, Fikri Mülkiyet Hakları'nın korunması ile ilgili olarak merkezi hükümetten yerel hükümetlere tüm seviyelerde dikey bir koruma sistemi kurulmaya çalışıldığını belirtmiştir. Böylelikle, Fikri Mülkiyet Hakları'nın korunması artık yerel hükümetlerin gündeminde de üst sıralarda yer alacaktır. (3)
- Çin Sosyal Bilimler Akademisi, Çin eyaletlerinin rekabetçiliği ile ilgili 'Mavi Kitabı' yayınlamıştır. Rapora göre, Hong Kong, Taipei, Shanghai, Pekin ve Shenzhen eyaletlerini değerlendirmeye alınan 200 aday eyalet arasında en rekabetçi ilk beşe yerleştirmiştir. Aynı rapora göre, Çin dünyada en rekabetçi 34. ülke olarak belirtilmiştir. Raporda ayrıca, dünyadaki 100 ülke ve bölgenin rekabet güçleri karşılaştırılmıştır. Buna göre, ilk 10'da bulunan ülke ve bölgeler sırasıyla şu şekilde sıralanmıştır; ABD, Almanya, Japonya, Birleşik Krallık, Fransa, Hollanda, İrlanda, Kanada, İtalya ve Belçika. (4)

B. Ekonomi

- Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, ihracatın artması ve banka kredilerinin yükselmesi sebebiyle, 2006 yılının ilk çeyreğinde GSYİH'nin %10.2 büyüdüğünü açıklamıştır. Çin Hükümeti'nin 2005 yılı Mart ayında açıkladığı beş yıllık kalkınma planı çerçevesinde, yılda ortalama yüzde 7.5 büyümeye öngörülmüştür.

Çin ekonomisinin ilk çeyrekteki bu performansı, para arzının hedefin çok üstünde artması, kredi büyümesinin hızla genişlemesi ve dış ticaret fazlasının 2005 yılının aynı dönemine göre %41 artmasına bağlanmaktadır. Uzmanlar, güçlü küresel büyümenin Çin mallarına karşı arttırdığı talebin, yuanın dolara karşı Temmuz 2005'ten beri %3.2 kümülatif değer kazanma etkisini yok ettiğini belirtmiştir. (5)

- Çin'de istihdam açığı sorunu hızla büyümektedir. Buna göre, 'Tek Çocuk Politikası' gibi uygulamalar nedeniyle, Çin'in nüfusunun kısa sürede yaşlanacağı ve şu anda sahip olduğu iş gücü avantajını hızla kaybedebileceği öngörülmektedir. Ekonomi uzmanları, istihdam

açığının Ŗirketleri çalışma koşullarını iyileştirmeye, sosyal ödenek ve teşvik sistemlerini daha çok kullanmaya zorladığını belirtmektedir.

Çin'in resmi rakamlara göre, 2004'te 58-74 dolar arasında olan ortalama ücret üç yıllık dönemde %25 artmıştır. Çin'in iş gücünün 2015'e düşüşe geçmesi beklenmektedir. 2040 yılında yaşı 8'in üzerinde emeklilerin sayısının ise 100 milyonu geçeceği öngörülmektedir. (6)

- Uluslararası Para Fonu (IMF) İcra Direktörü Rodrigo Rato, IMF'nin küresel düzeyde meşruiyetini ve inandırıcılığını güçlendirmek üzere kendini yenilemesi ve Çin gibi yeni yükselen güçlere bünyesinde daha çok söz hakkı vermesi gerektiğini ileri sürmüş ve bu konuda yetki isteyeceğini açıklamıştır. (7)

C. Dış Ticaret

- Çin, önümüzdeki beş yıl içinde ticaret yapısındaki büyümeyi miktar yoğun büyümeden, kalite yoğun büyümeye doğru kaydırmayı hedeflemiştir. Mevcut durumda, Çin'in ihracatında emek yoğun ürünler hala yüksek bir oranı teşkil ederken, teknoloji ürünlerinin oranı hala düşüktür. 2010 yılında toplam ticaret hacmi hedefi olan 2.3 trilyon dolara ulaşmak için Çin'in mevcut dış ticaret yapısını değiştirip, ileri teknoloji ürünleri ihracatını arttırması gerekmektedir. (8)
- Çin Ticaret Bakanlığı'nın açıklamasına göre, şubat ayında 2.45 milyar dolar olan ticaret fazlası, Mart ayında 5 kat artarak 11.2 milyar dolara yükselmiştir. Yılın ilk üç aylık dönemi hesaplandığında, Çin'in dış ticaret fazlasının bir yıl öncesine göre yüzde 41.4 artışla 23.3 milyar dolara ulaştığı belirtilmiştir. Uzmanlar, Çin ekonomisinin 2006 yılının bütününde 100 milyar doların üzerinde bir ticaret fazlası vereceğini tahmin etmektedir. (9)

1. Bölge Ülkeleriyle İlişkiler

- Çin, Ekim ayı sonunda Doğu Türkistan'ın başkenti Urumçi'de Bakanlar seviyesinde yapılacak olan Beşinci Orta Asya ülkeleri Bölgesel Ekonomik İşbirliği Toplantısına ev sahipliği yapacaktır. İletişim, enerji, ticaretin kolaylaştırılması ve ticaret konularının ele alınacağı toplantıya 12 ülke ve uluslararası kuruluştan 80 üst düzey yetkilinin katılacağı belirtilmiştir. (10)
- Çin Komünist Partisi ve Tayvan Milliyetçi Partisi tarafından, 14-15 Nisan tarihlerinde Pekin'de bir forum düzenlenmiştir. Forum'da iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler ve doğrudan ulaşım kanallarının açılması konuları ele alınmıştır.
- Çin'deki 68 bin proje, 50 bin'den fazla Tayvan firmasınca finanse edilmekte ve bu yatırımların kontrat değeri 90 milyar doları geçmektedir. İki ülke arasındaki direkt ve dolaylı ticaret, yıllık yaklaşık 500 milyar dolara ulaşmaktadır. Çin, Tayvan'ın en büyük ihracat pazarı ve aynı zamanda da en ticaret fazlası kaynağıdır. İki

*Çin'de
kalite
yoğun
büyümeye
geçiş*

ülke arasında doğrudan ulaşımın sağlanmasıyla, ekonomik küreselleşme ve bölgesel entegrasyonlar çerçevesinde, iki ülkeye önemli kazanımlar sağlayacağı öngörülmektedir. (11)

- Çin Maliye Bakanı Jin Renqing ve Japon meslektaşı Sadakazu Tanigaki, Çin ve Japonya arasındaki bölgesel ve küresel mali ve ekonomik işbirliğiyle ilgili olarak Mart ayı sonunda görüşmüştür. Bu görüşme, iki ülke maliye bakanının 2005 yılı Haziran ayında Çin'in Tianjin kentinde yapılan Asya-Avrupa Maliye Bakanları Toplantısı'nda kurulmasına karar verilen diyalog mekanizmasının ilk adımını oluşturması sebebiyle önem taşımaktadır. Bir sonraki yıllık görüşme, 2007 yılında Tokyo'da yapılacaktır. (12)
- Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai, Hindistan ile 2005 yılında 15 milyar dolara ulaşan ticaret hacmini, beş yıl içinde üç kattan fazla arttırarak 50 milyar dolara ulaştırma hedeflerini belirtmiştir. Xilai, pek çok büyük Çin firmasının Hindistan'da yatırım yapmak için çok istekli olduğunu, ve özellikle altyapı projeleri ile ilgilendiklerini ifade etmiştir. Xilai, Çin'in özellikle altyapı gelişimi konusunda Hindistan'a destek olabileceğini ve karşılığında Hindistan'ın software, bilgi teknolojileri ve servis sektörlerindeki birikimlerinden faydalanabileceğini belirtmiştir. (13)
- Yılın ilk iki ayında, Çin ve ASEAN arasındaki ikili ticaret, hızlı artışını sürdürmüştür. Buna göre, toplam dış ticaret hacmi geçen yılın aynı dönemine göre %28.2 artarak 21.28 milyar dolara ulaşmıştır. Çin'in ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre %31.8 artarak 8.9 milyar dolara, ithalatı ise geçen yılın aynı dönemine göre %25.7 artarak 12.38 milyar dolara yükselmiştir. Çin'in ASEAN ülkeleri ile ticaret açığı 3.48 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. (14)
- Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 20 Mart tarihinde, ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi hedefiyle Çin'e resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Çin Devlet Başkanı Hu Cinto ile yapılan görüşmede, Çin'in büyüyen ekonomik gücünün ortaya çıkardığı enerji ihtiyacının karşılanması yönünde, Rusya'nın Çin'e doğalgaz boru hattı inşa etmesi hususu değerlendirilmiştir. Çin, Rusya'nın 2006 yılı içinde inşaa etmeye başlayacağı, Sibirya'dan Hindistan'a uzanan 11.5 milyar dolarlık boru hattı projesine ilgi göstermektedir. Enerji ihtiyacının %40'ından fazlasını Ortadoğu'dan karşılayan Çin, enerji kaynaklarını çeşitlendirmek istemektedir. Petrolünün %3'ünü Asya Pasifik bölgesine ihraç eden Rusya ise, bu oranı arttırmak istemektedir. Rusya ayrıca, Rus teknoloji şirketlerine Çin'den yatırım çekmeyi hedeflemektedir. Ziyaret kapsamında, kömür ve elektrik ticaretinin artırılması, nükleer enerji konusunda mevcut işbirliğinin geliştirilmesi konuları da görüşülmüştür. (15)
- Nisan ayı başında, Türkmenistan Devlet Başkanı Saparmurat Türkmenbaşı, Çin'e resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaret sonucunda, Türkmenistan'dan Çin'e doğalgazı satışı konusunda

Çin-Rusya doğalgaz boru hattı projesi

anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşmaya göre, Çin, Türkmenistan'dan 2009 yılında Türkmenistan-Çin doğalgaz boru hattının kullanılmaya başlaması ile birlikte, yılda 30 milyar metreküpten 30 yıl boyunca doğalgaz satın alacaktır. (16)

II. AB

*AB'de yeni
bir enerji
stratejisi
belirleme
düşüncesi*

- Ocak ayında Rusya'nın Ukrayna ile yaşadığı doğalgaz krizi sırasında aldıkları doğalgaz miktarında düşüş yaşayan AB ülkeleri, Çin ile Rusya arasında, 20 Mart tarihinde, iki ülkeyi birbirine iki büyük gaz boru hattı inşası konusunda yapılan anlaşmanın gelecekte Avrupa'yı olumsuz etkilemesinden endişe duymaktadır. Konuyla ilgili olarak, AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso, enerji maliyetinin ekonomi için bir sorun oluşturduğunu, ve AB'nin uyumlu bir enerji politikası ile yeni bir strateji belirlemesi gerektiğini ifade etmiştir.

25 AB üyesi ülkenin doğalgaza bağımlılık oranı bugün %50 civarındadır. Bu rakamın 2030 yılına kadar %80'in üzerine çıkabileceği öngörülmektedir. (17)

*AB'den
Çin'e anti-
damping
vergisi
uygulanması*

- AB, 7 Nisan tarihinden itibaren altı ay boyunca, Çin ve Vietnam'dan ithal edilen ayakkabılara anti-damping vergisi uygulamaya başlamıştır. AB Komisyonu Ticaretten sorumlu üyesi Peter Mandelson, Çin'den ithal edilen deri ayakkabılar için %19.4, Vietnam'dan ithal edilen ayakkabılar için ise %16.8 oranında vergi uygulanacağını açıklamıştır. Bu vergi, her yıl AB'de satılan 2.5 milyar çift ayakkabının %9'unu kapsamakta ve tedrici bir şekilde uygulanması öngörülmektedir. (18)
- AB ülkeleri arasında tekstil ve ayakkabıda Çin rekabetinden en çok etkilenen ülkelerin başında gelen İtalya'da, Avrupa Tekstil Sendikaları Federasyonu Başkanı ve İtalya'da Moda ve Tekstil Sendikası Genel Sekreteri Valeria Fedeli, geleneksel korumacı yöntemlerle rakiple mücadele etmek yerine, tekstil sektörüne yeni bir yaklaşım getirmektedir. Fedeli'ye göre, Asya ülkelerine karşı korumacılık, kota uygulaması gibi klasik yöntemler yerine şirketlere vergi indirimi, taşeronla çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve İtalyan ürünlerinin kalitesinin iyileştirilmesi gibi alternatif seçenekler uygulanmalıdır. (19)
- Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), Çin ekonomisinin önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Resmi istatistiklere göre, 2005 yılı sonunda KOBİ'lerin sayısı 4.2 milyona ulaşmıştır. Bu, ülke yatırımlarının yaklaşık %99.6'sına ve Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nın (GSYH) %59'una tekabül etmektedir. Çin'deki KOBİ'lerin büyük bir çoğunluğu uluslararası pazarlara erişimi amaçlamakta, ve ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde fuar etkinliklerine büyük önem vermektedir. Bu çerçevede, eylül ayında, Çin'in güneyindeki Guangdong eyaletinde, Çin ve İtalyan KOBİ fuarı gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. (20)

**Avrupa otomotiv
sektörünün
rekabet gücünün
arttırılması
hakkında rapor
hazırlandı**

- Fransa'daki Çin Büyükelçiliği'nin Ekonomik ve Ticari Danışma Ofisi verilerine göre, 2005 yılında Çin'in AB pazarındaki hazır-giyim ihracat hacmi %36, ihracat değeri ise %41 artmıştır. Buna karşın, Avrupa Tekstil ve Hazır-giyim Organizasyonu'nun (EURATEX) verilerine göre, AB'den Çin'e gerçekleşen tekstil ihracatında %11, hazır-giyimde ise %14'lük bir artış olduğu belirtilmiştir. (21)
- Gelecek on yıl içinde, Çin ve Hindistan başta olmak üzere, GYÜ pazarlarının Avrupa otomotiv sektörüne tehdit oluşturabileceği belirtilmiştir. Buna göre sadece Çin'in 2020 yılında dünyanın temel otomotiv pazarı haline dönüşeceği öngörülmüştür. Bununla birlikte, Avrupa'nın Çin ile rekabetinde, uygulanan tarife ve tarife dışı engellerin, fikri hakların korunmasındaki eksikliklerin, Çin pazarına erişimi güçleştirdiği belirtilmiştir. Bu itibarla, Avrupa'daki ileri gelen çıkar gruplarının (*stakeholder*) oluşturduğu "21. Yüzyıl için Rekabetçi Otomotiv Düzenleyici Sistemi-CARS 21", Avrupa otomotiv sektörünün rekabet gücünün arttırılması hakkında bir rapor hazırlamıştır. Raporda, basitleştirici düzenlemeler, çevresel koruma, yol güvenliği, Araştırma-Geliştirme (AR-GE), ticaret, vergi ve mali inisiyatifler, ve fikri hakların korunması konularında öneri getirilmiştir. (22)

Mevcut aşamada, raporun AB Komisyonu ve AB Konseyi'ne görüşleri alınmak üzere sunulması planlanmaktadır. Kamuoyuna da açık yapılan bu süreç için öngörülen son tarih 28 Nisan 2006 ve görüş aktarımı için verilen e-mail adresi entr-cars21@cec.eu.int'dir. (23)

- Dünyanın ileri gelen bankalarından Credit Suisse'nin yaptığı bir araştırmaya göre, Çin'in 2006 yılında İtalya'yı, 2007'de Fransa'yı ve 2014 yılında Japonya'yı geçerek, 2014 yılında dünyanın ikinci en büyük tüketici pazarı haline geleceği belirtilmiştir. Rapora göre, Çin'in global tüketim pazarında bugün %3.8'lik bir paya sahip olduğu, ancak bu hızla ilerlediği taktirde 2014 yılında, 3.7 trilyon dolarlık bir harcamayla, bu oranın %11'e ulaşacağı belirtilmiştir. (24)
- Cebelitarık Merkezli Alvito Holdings Limited, ürünlerini "Not made in China" yani "Çin malı değildir" markası ile satma kararı almıştır. Markanın 25 Avrupa ülkesinde geçerli olması için Avrupa Topluluğu Marka Ofisi'ne başvuru yapmıştır. Şirketin bu girişimi Çinliler'in tepkisini çekmiştir. Çinliler'in konu ile ilgili protesto imzaları Avrupa Komisyonu'na ulaşmıştır. Yayın aşamasında bu marka aleyhine birlik ülkelerinden herhangi bir itiraz olmazsa "Not made in China" markası 25 Avrupa Birliği üye ülkesinde yasal marka olma özelliğine kavuşacaktır. (25)

III. OECD/BIAC

- OECD, Mart ayında, 2006 yılı ekonomik, çevresel ve sosyal istatistikler raporunu (OECD Factbook 2006-Economic, Environmental and Social Statics) açıklamıştır. Raporun "ekonomik

OECD'nin "2006 yılı Ekonomik, Çevresel ve Sosyal İstatistikler" raporu açıklandı

OECD'nin "2006 yılı Çin Yatırım Politikalarının Gözden Geçirilmesi" raporu açıklandı

Çin Heyeti'nin ABD ziyareti: 15 milyar dolar değerinde anlaşmalar gerçekleştirildi

küreselleşme" başlığı altında belirtildiği üzere, 1988 yılından 2004'e kadar geçen sürede OECD ithalat ve ihracatında üye ülkelerin paylarında sabit bir azalma gözlemlendiği belirtilmiştir. Buna göre, 1988'de OECD'nin toplam ithalatında, OECD üyesi ülkelerin ithalat payı %80 iken, 2004 yılına gelindiğinde bu rakam %70'e düşmektedir. İhracatta ise bu rakamlar sırasıyla %81 ve % 77'dir. Raporda, bu yıllar içinde OECD'nin özellikle Çin ile ticaretinde önemli değişikliklerin gözlemlendiği belirtilmiştir. Buna göre Çin, 1988 yılında OECD ithalat pazarının sadece %1'ini oluştururken, 2004 yılında bu rakamın %8'e çıktığı ifade edilmiştir. (26)

➤ 18 Nisan 2006 tarihinde "2006 yılı Çin Yatırım Politikalarının Gözden Geçirilmesi: Sınır Ötesi Birleşme ve Satın Alımlarda Açık Politika Uygulamalarına Doğru" konulu yeni bir rapor çıkarmıştır. Raporda özetle, Çin'in daha fazla yabancı yatırım çekmesi için sınır ötesi birleşme ve satın alımlarda daha açık ve şeffaf olması gerektiği açıklanmıştır. Raporda, yabancı yatırımların Çin ve Çin'li şirketlere sağlayacağı faydalar sıralanırken, sınır ötesi anlaşmalarda hangi hususların engel teşkil ettiği belirtilmiş ve bunlara yönelik öneriler getirilmiştir. Belirtilen bu hususlar özetle şu şekilde sıralanabilir;

- Sınır Ötesi Birleşme ve Satın Alımlardaki onay sürecinin verimli işlemesi yönünde azaltılması ve daha şeffaf bir yapıya kavuşturulması
- Sağlıklı işleyen bir rekabet ortamının sağlanması
- Sermaye pazarlarının yabancı yatırımcılara daha fazla açılması
- Şirketlerin kurumsal şeffaflık uygulamalarını arttırmaları yönünde teşvik edilmeleri, daha güncel ve daha doğru finansal bilginin sağlanması, olası bir satın alma durumunu daha mümkün kılacaktır.
- Özellikle şirketlere getirilen sınıflandırmalara ilişkin olarak, yabancı mülkiyetlere getirilen kısıtlamaların hafifletilmesi. (27)

➤ 22-23 Mayıs 2006 tarihlerinde, OECD tarafından gerçekleştirilecek olan "Küreselleşmenin Dengeleştirilmesi (*Balancing Globalization*)" konulu bir forum gerçekleştirilecektir. Forum kapsamında Çin, Çin'in ekonomisi, yönetimindeki değişim süreci, Çin'deki tarım reformu, yatırım teşvikleri ve kamu harcamalarındaki olası tehditler konu başlıklarında ele alınacaktır. (28)

IV. ABD

➤ Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, 20 Nisan tarihinde, ABD Başkanı George W. Bush'la bir araya gelmiştir. Görüşmede, mevcut uluslararası koşullarda Çin ve ABD'nin geniş kapsamlı ve önemli ortak stratejik çıkarlara sahip olmalarının yanı sıra iki ülke arasındaki karşılıklı yarara dayalı işbirliğinin de geniş ufku bulunduğu belirtilmiştir. İki lider, iki ülkenin stratejik ve uzun vadeli açılarından ikili ilişkilerini değerlendirerek, iki ülke arasında 21. yüzyıla yönelik yapıcı işbirliği ilişkilerini geliştirme yönünde fikir birliğine ulaşmıştır.

- Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, Çin-ABD ilişkilerinin ikili ilişkiler çerçevesini aşarak global etkiye ve stratejik öneme sahip olduğunu ifade etmiş ve iki ülkenin dünya barışını koruma ve ortak gelişmeyi ilerletme alanında geniş kapsamlı ve önemli ortak stratejik çıkarları bulunduğunu ve ortak görevler üstlendiklerini belirtmiştir. Hu Jintao ayrıca, iki ülkenin arasındaki yapıcı işbirliği ilişkilerinin kapsamlı şekilde daha yüksek seviyeye ilerletmesi için ortaklaşa çaba harcamalarının gerektiğini ifade etmiştir. Hu Jintao'nun bu değerlendirmesine katıldığını belirten Bush, büyük ülke olan Çin'in uluslararası konumunun gözle görülür şekilde yükseldiğini ve Çin'in dünya barışının korunmasında önemli ortak olarak dünya barışı için gün geçtikçe daha önemli rol oynadığını vurgulamıştır. (29)

Bu ziyaretten önce, 11 Nisan tarihinde Çin Başbakan Yardımcısı Wu Yi ile Amerika Ticaret Bakanı Carlos Guterrez ve Amerika Ticaret Ofisi Temsilcisi Robert Portman'ın başkanlığında gerçekleştirilen 17. Çin-ABD Ortak Ticaret Komisyonu toplantısında, enerji üretim ekipmanına, otomobillere ve elektronik ürünlere kadar bir dizi alanda 15 milyar dolar değerindeki anlaşmalara imza atılmıştır. En önemli anlaşmayı ise, Çin'e satılması planlanan en az 80 adet yeni Boeing 737 uçağı oluşturmaktadır. (30)

Görüşme sırasında ayrıca, Çin-ABD İleri Teknoloji ve Stratejik Ürün Ticareti Çalışma Grubu oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte, iki taraf resmi olmayan çelik diyalogunun devamı olarak, Fikri Mülkiyet Hakları'nın korunması mekanizmasının başlatılıp bunun güçlendirilmesine ve turizmde işbirliğinin artırılması hususunda görüş birliğine varmıştır. Wu, görüşmenin karşılıklı çıkar, gelişim ve "kazan-kazan" ruhunu yansıttığını belirterek iki tarafın eşit bir tartışma ve danışma isteği ile sorunları çözme ve Çin-ABD ilişkilerini ekonomik ve ticari ilişkileri güçlendirilmiş işbirliği ile istikrarlı bir biçimde geliştirme gayesini taşıdığını belirtmiştir. Wu'ya göre, ABD'nin Çin'e ileri teknoloji ürünleri ihracatı üzerindeki kısıtlamalarını gevşetmesi iki ülke arasındaki ticari dengeyi sağlamakta fayda sağlayacaktır. Fikri Mülkiyet Hakları'nın korunması hususunda ise Wu, Çin'in konuya çok önem vererek üstünde durduğunu ve bu konuda pek çok önlem alarak kayda değer bir ilerleme sağladığını belirtmiştir. Amerikan tarafı da iki taraf arasındaki ileri teknoloji ticaretini geliştirmeye çalışacağını ifade etmiştir. (31)

- ABD ile Çin arasındaki 202 milyar dolarlık dış ticaret açığının sebebi olarak ABD, yuanın düşük değerini göstermektedir. Ancak uzmanlara göre, yuanda gidilecek bir revalüasyon ABD'nin zararına olacaktır. Buna göre, yuanın değerinde %10 oranında yapılacak bir revalüasyon bile, dengeyi Çin'li ihracatçıların lehinde tutmaya devam edecektir. Gerektiğinden fazla bir revalüasyon, Çin'deki bir çok ucuz üründe fiyat yükselmesine ve bunun ABD ve tüm dünya ekonomisi için enflasyonist baskı yaratmasına neden olabilecektir. MG Financial Group analistlerinden Ashraf Laidi'ye göre, yuanın %5-7'den fazla değerlenmesinin hem ABD hem de dünya ekonomisi için yıkıcı bir etki yaratma ihtimali bulunmaktadır.

ABD'den yuan baskısı, Çin'in dolar bazlı tahvil alımına son verme ihtimali

Çin-Latin Amerika ekonomik ve ticari ilişkileri

- Çin, 2005 yılı Temmuz ayında, artan baskılar sonucu para birimini yüzde 2.10 oranında revalüe etmiştir. Revalüasyon sonrası yuan dolar karşısında sadece %1.35 oranında değer kazanmıştır. Bu oran yuanın olması gereken değer en az %40 altında olduğunu düşünen ABD'nin öngörülerinden uzaktır.

Bununla birlikte, yuanın değerindeki keskin bir artışın Çin'in ABD tahvillerine olan ilgisini de azaltacağı belirtilmektedir. ABD Hazine Bakanlığı'nın verilerine göre, Çin'in Ocak ayı itibarı ile elindeki ABD tahvillerinin boyutu 262.6 milyar dolara ulaşmıştır. Mevcut durumda, ABD'nin en büyük finansörü olan Çin'in ABD tahvili satın almamasının ABD faiz oranlarının daha da yükselmesine yol açacağı, bunun da hem yavaşlamakta olan ABD emlak piyasasına hem de ülke ekonomisinin tümüne ciddi boyutta zarar vereceğini belirtmiştir. Bu itibarla, ABD'nin dış açığını kapamak için yuana değil, Çin'in ucuz işçi ücretlerine ve fikri mülkiyet hakkı konularına odaklanması gerektiği öngörülmüştür.

ABD'nin yuan baskısına karşılık olarak ise Çin, denizası kurumsal ve bireysel yatırımcıların Çin'e yapacakları yatırımları kısıtlayan kuralları gevşetme kararı almıştır. Çin Merkez Bankası ise, yuanın dolar karşısında değer kazanmasını engellemek için, ülke içine ihracat ve yabancı yatırımla giren yabancı para miktarının önemli bir kısmını ticari bankalardan satın alma politikası izlemektedir. Yabancı fonların mali sisteme erişip enflasyonu tetiklemesini engellemek için Merkez Bankası tarafından mali kuruluşlara hazine tahvilleri ihraç edilmektedir. (32)

- Ulusal Parlamento Başkanı Yardımcısı Cheng Siwei'nin, Çin'in dolar bazlı tahvil alımına son vermesi gerektiğini vurgulaması, doların euro ve yen karşısında değer kaybetmesine neden olmuştur. Cheng ayrıca, Washington'un Çin'e yapılan ileri teknoloji ihracatı üzerine koyduğu sınırlamaları kaldırması çağrısında bulunmuştur. Çin'in bir süredir elinde tuttuğu yabancı para rezervleri arasında dolardan kademeli olarak uzaklaşmaya başladığını söyleyen uzmanlar, ABD'nin para birimi olan dolarda yaşanacak ani bir çöküş endişesinin Çin'i daha belirgin adımlar atmak konusunda engellediğini öngörmektedir. (33)
- Çin ile Latin Amerika ülkeleri arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler gelişmektedir. Çin'in bölge ülkelerinden ithalatı 1990 yılında 1.5 milyar dolarken, 2005 yılında 22 milyar dolara yükselmiştir. Son dört yıl içinde, Çin'in bölgeden satın almaları yılda ortalama %44 oranında büyümüştür. Çin'in Latin Amerika'yla ticaretinin 2010 yılına kadar 100 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir. Dünyanın en büyük petrol ithalatçılarından biri olan Çin'in, Batı yarımkürenin bilinen en zengin petrol rezervlerine sahip olan Venezüella'daki petrol havzalarında ciddi yatırımları bulunmaktadır.

Çin'in Latin Amerika'yla ticareti, toplam ticareti içinde sadece %3'lük bir paya sahiptir. Ancak bu oran, Latin ülkeleri ve Karayipler için oldukça büyüktür. Örneğin Çin, Peru'nun dünyada ikinci büyük ticari ortağıdır.

1990'lı yıllarda Çin, Peru'nun 16. ticari ortağıydı. Şili'nin şu anda üçüncü büyük ticari ortağı olan Çin, 1990 yılında 30. sıradaydı. Çin, Arjantin ve Brezilya'nın ise dördüncü ticari ortağı konumundadır.

Çin'in Latin Amerika ilgisi sadece kıtanın petrol, bakır gibi stratejik hammadde kaynakları ile sınırlı olamayıp, altyapı yatırımları, turizm, uzay gibi geniş bir alanı kapsamaktadır. Çin; Venezuelalla, Brezilya, Arjantin ve diğer Latin ülkelerinde demiryolu ve limanlar gibi altyapı projelerine de yoğun bir yatırım faaliyeti içindedir. (34)

V. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

- Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) tarafından, tarım dışı ürünlerde pazara giriş (NAMA) müzakereleri kapsamında, tekstil ve konfeksiyon sektörünün genel müzakere çerçevesinin dışına çıkarılarak spesifik özelliklerinin ele alınmasını sağlayan ve üye ülkelerin tarifelerinin uyumlaştırılmasını öngören bir inisiyatif geliştirilmiştir. Bu inisiyatif, DTÖ'de 20 – 24 Mart 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilen NAMA toplantıları esnasında 23 Mart 2006 tarihinde Türkiye'de düzenlenen geniş katılımlı bir toplantıda ele alınmış ve bahse konu öneri 22 Mart 2006 tarih ve JOB(06)/60 simgeli DTÖ belgesi olarak yayımlanmıştır. Bu toplantıda, ABD, Tunus, Ürdün ve El Salvador, Türkiye'nin önerisine tam desteklerini açıklarken, pek çok ülke bu sektörün önemi açısından teklifi olumlu bir başlangıç olarak değerlendirmiştir.

DTÖ Uruguay Turu sonucunda kimyasallar sektöründe uyumlaştırma (*harmonization*) sağlayan “Kimyasal Ürünlerde Tarife Uyumlaştırmasına Dair Anlaşma”da uygulanan modele benzerlik gösteren bu teklif, uyumlaştırma yaklaşımı çerçevesinde tekstil ve konfeksiyon sektörünün çeşitli fasıllar altında farklı olarak ele alınacağı ve bu yolla hassas ürünlerin korunmasına imkan sağlayacak bir modeli içermektedir. Bu yolla üye ülke tarifelerinde uyumlaştırmanın formül kapsamında gerçekleştirilecek göre daha az indirimle sonuçlanması, ancak bazı alt kategorilerde daha fazla liberalizasyona gidilmesi hedeflenmektedir. Bu yöntemle, elde edilecek genel liberalizasyonla birlikte, Türkiye'nin AB pazarında, Çin başta olmak üzere, üçüncü ülkelere karşı avantaj oluşturan gümrük vergisi marjlarının önemli ölçüde korunması öngörülmektedir. (35)

- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) koordinasyonunda hazırlanan Dokuzuncu Kalkınma Planı kapsamında faaliyet gösteren Otomotiv Sektörü Özel İhtisas Komisyonu'nun taslak raporunda, Türkiye'nin gelecek dönemdeki rakiplerinin Çin ve İran olacağı belirtilmiştir. Raporda, Çin'in hafif araç üretimini 2014 yılına kadar %85 artıracığı bildirilmiş, ve sektörün ihtiyaçları karşılayamaması durumunda Türkiye'nin 100 milyar dolarlık araç ithalatı yapabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, hafif araçlarda küresel üretimin 2012 yılına kadar %17 artarak 70.5 milyon adede yükseleceğini tahmin eden

**Dış Ticaret
Müsteşarlığı (DTM)
tarafından DTÖ'de
Tarım Dışı Ürünlerde
Pazara Giriş
(NAMA)'da tekstil ve
konfeksiyon sektörleri
için inisiyatif**

**Otomotiv Sektörü
Özel İhtisas
Komisyonu'nun
taslak raporu: Çin
ve İran
Türkiye'nin
gelecek dönem
rakipleridir.**

Komisyon, en hızlı büyümenin Çin’de görüleceğini ifade etmiştir. Buna göre, Çin’deki hafif araç üretiminin 2014 yılına kadar %85 artarak 3 milyon 654 binden, 6 milyon 776 bine çıkması öngörülmektedir. 2010 yılından sonra Çin, dünyanın en büyük üçüncü otomotiv ihraç eden ülkesi olacaktır. Bu tehlikeye karşı çözüm önerisi köklü bir yeniden yapılanma olarak belirtilmiştir. AB otomotiv sanayii paralelinde, Türkiye’deki sektörün de yüksek katma değer yaratan, sürdürülebilir, ve gelişmeye açık bir rekabet gücü bulunan bir sanayi olarak yapılandırılması gerektiğini vurgulayan Komisyon, stratejik hedefi ise “AB hafif ve ağır ticari araçlar alanında tasarım ve üretimde önderlik” olarak tarif etmiştir. (36)

Türkiye’nin Çin Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Çin ülke pazarına girmek isteyen girişimciler için bir bilgi notu hazırlamıştır. “Bu ülkeyi Batı dünyasının değerleriyle anlayabilmek imkan dahilinde bulunmamaktadır.” uyarısı ile başlayan notta, şu ana kadar Çin’le kurulan iş ilişkilerinde yaşanan bazı olaylar bu görüşü desteklemek için örneklenerek anlatılmıştır. Notta, Çin’le uzun vadeli ilişkiler kurabilmek için profesyonel danışmanlık hizmetinin alınması gerektiği vurgulanmıştır. Çin pazarında başarılı olan dünya markalarının bizatihi kendilerinin Çinlileştiği anlatılan notta, kısa vadede hazır giyim sektöründe markanın yanında “stil” yaratabilen firmalarla pazara girmeye çalışılması gerektiği ifade edilmiştir. (37)

Kaynaklar

- (1) http://www.wto.org/english/news_e/pres06_e/pr437_e.htm
- (2) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200604102237.htm>
- (3) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200604121714.htm>
- (4) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200603222471.htm>
- (5) *Dünya Gazetesi*, 18 Nisan 2006
- (6) *Referans Gazetesi*, 17 Nisan 2006
- (7) *Dünya Gazetesi*, 10 Nisan 2006
- (8) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/commonnews/200604/20060401818701.html>
- (9) http://www.dunyagazetesi.com.tr/news_display.asp?upsale_id=258395&dept_id=960
- (10) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200604121701.htm>
- (11) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200604132776.htm>
- (12) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200603275347.htm>
- (13) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/commonnews/200603/20060301724028.html>
- (14) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200603/20060301692212.html>
- (15) *Dünya Gazetesi*, 22 Mart 2006
- (16) http://www.dunyagazetesi.com.tr/news_display.asp?upsale_id=257346&dept_id=960
- (17) *Referans Gazetesi* 21 ve 24 Mart 2006
- (18) *Dünya Gazetesi*, 25 Mart 2006
- (19) *Referans Gazetesi*, 24 Mart 2006
- (20) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen3/200604181228.htm>
- (21) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200604/20060401898157.html>
- (22) <http://europa.eu.int/comm/enterprise/automotive/pagesbackground/competitiveness/cars21fin>

alreport.pdf

(23)

http://europa.eu.int/comm/enterprise/automotive/pagesbackground/competitiveness/cars21_finalreport_consultation/index.htm

(24)

http://www.ccpit.org/servlet/org.servlet.en.OrgWebEn?actionType=SingleTextLinkDetail&main_id=23&link_sub_id=1260

(25) *Referans Gazetesi*, 17 Nisan 2006

(26) <http://puck.sourceoecd.org/vl=16052784/cl=29/nw=1/rpsv/factbook/>

(27)

http://www.oecd.org/document/59/0,2340,en_2649_201185_36481787_1_1_1_1,00.html

(28)

http://www.oecd.org/document/56/0,2340,en_21571361_35842076_35933816_1_1_1_1,00.html

(29) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/04/21/1@48890.htm>

(30) *Referans Gazetesi*, 11 Nisan 2006

(31) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen4/200604132779.htm>

(32) http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=39589

(33) *Referans Gazetesi*, 5 Nisan 2006

(34) http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=39357

(35) <http://www.dtm.gov.tr/anl/DTO/KitapcikNisan2006.doc> & *Referans Gazetesi*, 1-2 Nisan 2006

(36) http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=38130

(37) *Referans Gazetesi*, 11 Nisan 2006